

חידון שעשועון לכבוד גומרה של תורה

התשובות

הנחיות: השתדלנו לערוך את השאלות מהקל אל הכבד, "בקטון החל ובגדול פֶּלֶה" (שאלה ראשונה: איפה הביטוי הזה כתוב בתורה?). אבל האחריות העיקרית היא של בעל(ת) הבית לבחור את הפניית השאלה לנוער המתאים בהתאם לדרגת הקושי וחכמת הנערים. שאלות למטיבי לכת מסומנות ב *, אבל השואל יחליט. גיליון האח שמכיל רק את השאלות נמצא באתר ומיועד לחלוקה ליושבים סביב שולחן החג.

1. כמה ספרים (חומשים) יש בתורה? אמור את שמותם - בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים
2. האם אתה יודע שמות נוספים לספרים אלה? - ספר הישר - היצירה - האבות, הספר השני - יציאת מצרים, תורת כהנים, חומש הפקודים, משנה תורה
3. * אולי אתם יודעים גם את שמותם באנגלית? - Deuteronomy, Numbers, Leviticus, Exodus, Genesis
4. באיזו עונה בשנה קוראים כל ספר? - בראשית: סתיו עד אמצע החורף, שמות: אמצע החורף עד תחילת האביב, ויקרא: אביב עד תחילת הקיץ. במדבר-דברים: קיץ.
5. * על פני איזו תקופה משתרע כל ספר (כמה שנים הוא "מכסה")? - בראשית: כ-2000 שנה מבריאת העולם ועד הירידה למצרים, שמות: כ-200 שנה שעבוד מצרים ושנת גאולה אחת עד הקמת המשכן, ויקרא: אין זמן ברור, במדבר: כ-40 (38) שנות הנדודים במדבר, דברים: 37 יום מראש חודש שבט (ראה הפסוק הפותח את ספר דברים) ועד פטירת משה ב' באדר.
6. כמה פרשות יש בתורה? - 54 וסימנך "נצבו כמו נ"ד נזלים" (ואין נזלים ומים אלא תורה).
7. באיזה ספר יש הכי הרבה פרשות ובאיזה הכי פחות? - בספר בראשית 12 פרשות, בספרים שמות ודברים 11 כל אחד, בספרים ויקרא ובמדבר 10 כל אחד.
8. איזו פרשה הכי ארוכה בתורה (לפי מספר הפסוקים)? - נשא = 176 פסוקים. וזה גם מספר הפסוקים של הפרק הארוך ביותר בתהלים, פרק קיט (וגם מספר הדפים של מסכת בבא בתרא, בדפוס וילנא, שהיא המסכת הכי ארוכה בש"ס וילנא, בדפים). וסימנך: נָפֶת צוֹף. נפת: נו"ן - נזיקין (בבא בתרא), פ"א - פרשות, ת"ו - תהלים. צו"ף = 176.
9. איזו פרשה הכי קצרה בתורה? כמה פסוקים יש בה? - וילך 30 פסוקים.
10. כאן בעל הבית יחליט אם הוא שואל ואת מי: מי יודע את שמות הפרשות של כל חומש לפי הסדר וממילא של התורה כולה? - התשובה נמצאת בחומש.
11. אילו פרשות מחברים לפעמים ומדוע? - ויקהל-פקודי, תזריע-מצורע, אחרי מות - קדושים, בהר-בחוקות, חוקת-בלק (בחול), מטות-מסעי, נצבים-וילך. בד"כ הן נפרדות כאשר השנה היא רגילה (לא מעוברת), אבל יש גם שיקולי לוח שנה נוספים כמו מועדי החגים.
12. ** אילו פרשות נקראות במיקום קבוע בלוח השנה (בשנה רגילה שאינה מעוברת) - פרשת צו לעולם לפני פסח, במדבר לפני שבועות, דברים לפני תשעה באב, נצבים (עם או בלי וילך) לפני ראש השנה. והסימן: "פקדו ופסחו, מנו ועצרו, צומו וצלו, קומו ותקעו". ראו שולחן ערוך אורח חיים סימן תכח סעיף ד. ושם גם מה קורה בשנה מעוברת.
13. כמה פסוקים יש בתורה? ניחוש, בערך - תשובה מדויקת: 5845
14. כמה מילים יש בתורה? ניחוש, בערך - תשובה מדויקת: 79,980

15. כמה אותיות יש בתורה? ניחוש, בערך - תשובה מדויקת: 304,805
16. האם אברהם נזכר בתורה אחרי ספר בראשית? אם תוכל לומר איפה? - בהרבה מאד מקומות, בפרט בספרים שמות ודברים, כל פעם שהקב"ה חוזר על ההבטחה לגאול את בני ישראל ממצרים, לתת את הארץ לאבות ובהרבה פעמים שמה מתפלל בעד בני ישראל כמו למשל אחרי חטא העגל בשמות לב יג: "זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ".
17. האם יצחק או יעקב נזכרים בתורה אחרי ספר בראשית ולא כמו התשובה לשאלה הקודמת? - יצחק, רק ביחד עם אברהם ויעקב כמו בתשובה הקודמת. אבל יעקב כן, אבל כשם נרדף לעם ישראל: בתחילת ספר שמות, בשמות פרק יט בהכנה למתן תורה, בפרשת בלק (במדבר כג, כד) בברכת בלעם, בסוף ספר דברים: שירת האזינו, וזאת הברכה ואולי עוד.
18. לאילו פרשות יש שמות דומים (שבגלל זה אולי מתבלבלים ביניהם לפעמים)? - צו-תצווה, וישלח-בשלח-שלח לך, לך לך - וילך, ויצא - כי תצא, בא - כי תבא, וארא - ראה, שופטים - משפטים, וירא - וארא, כי תשא - נשא
19. משה הוא השם הפרטי שנזכר הכי הרבה בתורה, נכון? באיזה ספר הוא לא נזכר בכלל? - לפי הספירה שלנו משה נזכר 650 פעמים בתורה (אהרן - 300, אברהם - 150). באיזה ספר משה לא נזכר? בספר בראשית. (אבל עפ"י המדרש משה נזכר ברמז בפסוק: "וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁגֶם הוּא בְּשׁוֹר וְהָיוּ יָמָיו מִמָּאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה" (בראשית ו ג). ראו בראשית רבה כו ו.
20. באיזה פרשה משה לא נזכר בכלל? - פרשות תצוה, עקב, ראה, כי תצא
21. מילים שנזכרות או לא נזכרות בתורה
- אריה - כן, בברכת יהודה של יעקב, בברכת בלעם, בברכת דן של משה
כפתור - כן, גם בפרשת נח וגם במנורה
נמר - לא, אבל אח"כ בתנ"ך בהרבה מקומות
נשר - כן, ביציאת מצרים, ברשימת העופות הטמאים, בשירת האזינו
עטלף - כן, ברשימת העופות הטמאים בפרשות שמיני וראה.
ברדלס - לא, אבל מופיע מספר פעמים במשנה.
מקל - כן, אצל יעקב (כמה פעמים), ביציאת מצרים ואצל בלעם ואתונו.
תרמיל - לא, אבל יש ביטויים דומים ביציאת מצרים.
פרח - כן, גם במנורה וגם במטה אהרן
אליהו - לא
ראש השנה - לא, נזכר פעם אחת בתנ"ך, בספר יחזקאל פרק מ
נחש - כן, בברכת יעקב לדן וגם בנחש הנחושת שעשה משה
חורף - כן, בעונות השנה בפרשת נח אחרי המבול
חשמל - לא, אבל היא מופיעה בתנ"ך בספר יחזקאל פרק א
שלג - כן, ידו של משה שהייתה מצורעת כשלג
עגלה - כן, בראשית מה כז: "וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ".
22. מי נזכר בתורה וגם זכה לספר שנושא את שמו בתנ"ך? - יהושע כמובן, שמואל (נשיא שמעון בפרשת מסעי), יונה, מלאכי
23. אילו פרשנים של התורה אתה מכיר? אמור את שמם המלא, אם אתה יודע. - יש רשימה ארוכה והכוונה לעורר את הילדים להשתתף. להלן רשימה חלקית "שלנו": רש"י (רבי שלמה יצחקי), רמב"ן (רבי משה בן נחמן), אבן עזרא (ר' אברהם אבן עזרא), רס"ג (רבי סעדיה גאון), רד"ק (רבי דוד קמחי), אור החיים (ר' חיים בן עטר), רשב"ם (ר' שמואל בן מאיר, נכדו של רש"י), ספורנו (ר' עובדיה בן יעקב), כלי יקר (רבי

שלמה אפרים מלונטשיץ), אברבנאל (דון יצחק), מלבי"ם (ר' מאיר ליבוש בן יחיאל מיכל ויזר), עקידת יצחק (רבי יצחק עראמה), העמק דבר (הנצי"ב, נפתלי צבי יהודה ברלין), תורה תמימה (ברוך הלוי אפשטיין), רש"י הירש, קאסוטו, דעת מקרא, שפת אמת, חתם סופר על התורה, נחמה ליבוביץ ועוד ועוד.

24. * מה זה "המסורה"? – ההקפדה על הנוסח המדויק של התורה: באותיות, מילים, פסוקים, ניקוד, טעמי המקרא, פרשות פתוחות וסגורות.

25. תר"ג זה בגימטריה 613 ואילו "תורה" זה רק 611. חסר 2, אז מה עושים? – "תורה ציוה לנו משה", 611 קבלנו ממשה, אבל את "אנכי" ו"לא יהיה לך" שמעו ישר מפי ה'.

26. מתי נקרא משה "איש האלהים" בפעם הראשונה? – ערב מותו, בפרשת וזאת הברכה. מה אפשר ללמוד מזה?

27. מצאו את הפרשה:

בהתחלה – בראשית
תיתן פקודה – תצוה (גם צו)
נעים, רוגע – נח
הוא התקרב – ויגש
אוספים כסף – תרומה
נכד אהרון - פנחס
טיולים – מסעי
בסוף החיים – אחרי מות
כף הרגל – עקב
דיינים - שופטים
התגליתי – וארא
היכנס - בא (גם כי תבוא?)
היסטוריה – תולדות
בסוף – מקץ
הוא לא מת – ויחי
עומדים – נצבים
כבר לא עומד – וישב
מקלות – מטות
אוסף מילים מסודר – משפטים
כאשר תרים – כי תשא
אסף אנשים ביחד – ויקהל
לא בעמק – בהר
הסתכל – ראה
כשתגיע – כי תבא
בכללים שאני קובע - בחוקותי

28. "אחד מי יודע" לגומרה של תורה (רק היכן שנזכר בפירוש המספר)

אחד או אחת מי יודע (חוץ מהקב"ה)? – יום אחד לבריאת העולם, "שפה אחת" במגדל בבל, "בני איש אחד אנחנו" אומרים אחי יוסף, "בית אחד" בפסח מצרים, "קול אחד" במתן תורה, "אשכול ענבים אחד" במרגלים, "תורה אחת" – בפרשת בא ו"משפט אחד יהיה לכם" – באמור, "קערה אחת כסף" בקרבנות הנשיאים.

שניים מי יודע? – שני המאורות, הזוגות בכניסה לתיבה, שני לוחות הברית, שני הכרובים (יש עוד הרבה "שניים" במעשה המשכן), שני השעירים של יום הכיפורים, שני עדים על פיהם יקום דבר, עוד?

שלושה או שלוש מי יודע? – שלושת בני נח, שלושה המלאכים אצל אברהם, שלושה עדרי צאן אצל יעקב, שלושה שריגים וסלים בחלומות שרי פרעה, שלושה ירחים שמשה הוצפן בבית, שלוש רגלים (חגים), שלוש שנות ערלה, שלוש פעמים שבלעם מכה את אתונו, שלוש פעמים שהוא מברך את ישראל, שלוש ערי מקלט בכל צד של הירדן, שלוש שנות מעשר עני, עוד?

ארבע או ארבעה מי יודע? – ארבעה המלכים שאברהם נלחם איתם, קרית ארבע, הרבה ארבע או ארבעה במלאכת המשכן, תשלומי ארבעה לגונב שה, עוד?

חמישה או חמש מי יודע? – חמשת ערי סדום, חמישה האחים שיוסף הציג לפני פרעה, תשלומי חמישה לגונב שור, חמש יריעות וחמישה בריחים במשכן, גיל חמש לנדר ערכים שערכו חמישה שקלים, כמה "חמישה" בקרבנות הנשיאים, עוד?

שש או שישה מי יודע? – ששת ימי הבריאה, בני לאה, "ששת ימים תעבוד", שנות עבד עברי, שנים שבין שמיטה לשמיטה, ששת קני המנורה, שמות השבטים על כל אחת מאבני השהם, שישה ימי טהרה של יולדת, שש ערי המקלט, עוד?

שבע או שבעה מי יודע? – ימי בראשית, החיות הטהורות בתיבה, שבעה הכבשים בברית אברהם ואבימלך, באר שבע, שבע השנים של יעקב שעבד בעבור רחל ולאה, שבעה השבלים והפרות בחלום פרעה, שבע הזאות ביום הכיפורים, מחזור השמיטה, שבע שבתות ספירת העומר, שבעה המזבחות של בלק ובלעם, שבעת העממים, עוד?

8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 תמשיכו בעצמכם ושלחו אלינו תשובותיכם ונעשיר את הגיליון.

חג שמח בשמחתה של תורה
מחלקי המים